

Команда МКС

ЗВІТ

про гірський туристський
спортивний похід другої категорії складності
по Центральному Кавказу
здійснений з 07.07.2009 по 17.07.2009

Маршрутна книжка № 29\09

Керівник групи: Куцаєв В.В.

Адреса керівника: м. Київ
e-mail: yadolov@i.com.ua

Маршрутно-кваліфікаційна комісія розглянула звіт і вважає, що похід може бути зарахований усім учасникам і керівнику другою категорією складності.

штамп МКК

Голова МКК _____

“ ___ ” _____ 2009 __ р.

Звіт використовувати в _____

Довідкові дані про туристський спортивний похід

З 07.07.09 по 17.07.09 групою туристів клубу МКС було пройдено гірський похід другої категорії складності, протяжністю 125 км в районі Центрального Кавказу:

Альптабір «Безенгі» - пік Брно (1Б, 4050)- в. Гідан (1Б, 4140) – в. Гідан (2А, 4140) (підготовчий період).

Пройдений маршрут: с. Верхня Балкарія – р. Черек-Балкарский – р. Коштансу – пер. Дополнительний (1А, 3000) – пер. Коштан (1Б, 3450) – р. Черек-Хуламский – р. Шикісу – пер. Булунгу (1А, 3300) – р. Башильауз – льод. Чегем – р. Джайликсу – пер. Кілар (1Б, 3850) – ущ. Тютю су – р. Баксан – м. Тирниауз.

Склад групи:

№ п/п	прізвище, ім'я, по-батькові	рік народження	домашня адреса, телефон	розряд з СП, П.І.Б тренера	туристський досвід (К, У), район СП	обов'язки в групі
1.	Куцаєв Володимир Вікторович	1960	м Київ	КМСУ Куцаєв В.В.	ЗГК 4,5ГУ	керівник
2.	Котенко Тетяна Юріївна	1967	м Київ	1р. Куцаєв В.В.	2У	завгосп
3.	Медик Святослав Іванович	1971	м Київ	1р. Куцаєв В.В.	-	медик
4.	Андрущенко Сергій Сергійович	1983	м Київ	КМСУ Куцаєв В.В.	1У	фотограф

Місце знаходження звіту - МКК Київської ОФСТ.

Організація туристського спортивного походу.

Ідея походу полягала в тому, щоб досить молоді спортсмени (які не мають гірського досвіду) пройшли перше знайомство з технікою гірського туризму в альптаборі «Безенгі», а потім пройшли гірський маршрут другої категорії складності (між таборами «Безенгі» та «Уллу-Тау»), а потім закріпити навички в таборі «Уллу-Тау».

Варіанти під'їзду та від'їзду:

Київ – П'ятигорськ – залізничний транспорт – 475 грн.

П'ятигорськ – Київ – залізничний транспорт – 475 грн.

П'ятигорськ – табір «Безенгі» – Трансфер – 125 грн.

Табір «Уллу-Тау» – П'ятигорськ – Трансфер – 125 грн.

Аварійні виходи з маршруту і його запасні варіанти такі:

- виїзд через Черекську ущелину ;
- виїзд через Безенгійську ущелину;
- виїзд через Чегемську ущелину.

Графік руху і технічний опис маршруту

дата	день по-ходу	№ ділянки денного переходу	ділянка шляху (від-до)	протяжність (км)	чистий ходовий час (год:хв)	характер шляху, природні перешкоди, їх категорійність, небезпечні ділянки	метео-умови	примітка
7.07.09	1		сел. Верхня Балкарія – табір на лівому березі р. Черек-Балкарский	8	4	Гарна стежка вздовж лівого берега ріки Черек-Балкарський, табір на лівому березі ріки.	вдень сонячно, ввечері туман	
8.07.09	2		табір на березі р.Черек Балкарский – кулуар перевалу Дополнительний	4	8	Перехід через ріку Коштансу по місту. Поворот направо в кулуар перевалу Дополнительний. Крутий підйом по камінням, снігу, траві та осипу	Днем сонячно ввечері туман	Каміння-небезпечно (каскаки)!!!
9.07.09	3		Площадка в кулуарі перевалу Дополнительний — перевал Дополнительний (1А, 3000) - морена під перевалом Коштан	5	8	Рух вгору по сніжнику, осипу та траві до сідловини пер. Дополнительний. Спуск по снігу, нижче першої скельної гряди - вліво, траверс з набором висоти вздовж хребта зліва до озера, до баранячих лобів. На баранячих лобах невеликі зручні майданчики. Спуск з баранячих лобів по снігу до підніжжя морени. Підйом по морені вліво з траверсом. Вихід на верх її середньої частини. Табір.	сонячно	Каміння-небезпечно (каскаки)!!!

10.07.09	4		Морена під пер Коштан – перевал Коштан (1Б, 3450) – табір в районі метеозонда на початку річки Думала	13	8	Рух по моренам. Перетинаємо цирк и піднімаємось під перевальний зліт. Підйом по снігу, вихід на скали зліва від кулуару, трохи вздовж скал, вихід в кулуар направо. Далі - вверх по осипному кулуару - на перевальну сідловину Рух по сніжному плато, потім – спуск по сніжному 30° схилу на морену правого язика безіменного льодовика, до его конечної морени. Спуск по трав'янисто кам'янистому схилу. Поворот направо по моренному валу до его закінчення. Перехід з валу наліво в сторону закінчення льодовика. Переправа в розливі (виток) ріки Думала. Далі спуск по стежці до метеозонда.	хмарно	Каміння-небезпечно (каска)!!!
11.07.09	5		табір в районі метеозонда - ріка Черек-Безингійський – ущ. ріки Шикісу	14	10	Рух по лівому березу ріки Думала по хорошій стежці до моста через р. Думала. Вихід до мосту через р Черек-Балкарський. Підйом в ущелину Шикісу по дорозі повз етномузей	Весь день сонячно	
12.07.09	6		ущ. ріки Шикісу – пер. Булунгу (1А) - ущ ріки Силиксу	8	6	Рух верх по трав'яному схилу без стежки. Складне орієнтування. По дрібній, середній та крупній морені і живим осипям аж до перевалу (Каміння-небезпечно) спуск по середній морені и крутим трав'янистим схилам без стежки.	Весь день сонячно	Каміння-небезпечно (каска)

13.07.09	7		ущ. Силиксу – сел. Верхній Чегем (стара назва Булунгу) - база Башіль	18	10	Рух вниз по трав'яному схилу, далі по ґрунтовій дорозі	Весь день сонячно	Погранзастава, перевірка перепусток
14.07.09	8		база Башіль – дол. р. Джайликсу - місце впадіння річки із цирку пер. Кілар та пер. Штернберга	5	7	Рух верх по стежці на правій стороні ріки .За дві години переходимо на ліву сторону, ідем до впадіння ріки із цирку перевалів Кілар та Штернберга. Зупинились із-за дуже сильного туману	До обіду сонячно, після обіду дощ и дуже сильний туман, видимість 10-50 метрів)	Туман!!!!
15.07.09	9		місце впадіння річки із цирків перевалів Кілар та Штернберга – верхів'я ріки в ущ. Кілар (верхні кіларські ночівлі)	2	4	Переправа вбхід. (краще переправлятися в районі верхніх кіларських ночівель). Рух по правій стороні ріки по поганій стежці і крутим трав'янистим схилам) через дві години вимушені зупинитися із-за сильного туману	Дощ та сильний туман	Каміння-небезпечно, каски Туман!!!!
16.07.09	10		Верхів'я ріки в ущ. Кілар (верхні кіларські ночівлі – табір на початку лісу в ущелині Тютюсу	2	4	Рух по правій середній морені в правій частині цирку. Вихід по сніжнику до язика кіларського льодовика. Підйом по закритому льодовику по мокрому снігу. Вихід вздовж скель по передперевальному сніжному зльоту на перевал (70 м). Спуск зліва по ходу: 10 метрів по снігу на лід (спуск по центру, каміннянебезпечно). Вихід на закритий льодовик. Рух по льодовику у зв'язках до его закінчення Вихід на верхні ночівлі Тютюсу. Рух (спуск) строго по моренному валу по турам в тумані аж до виходу в долину та початку лісу	Дощ та туман. Сильний вітер на перевалі	Каміння-небезпечно, каски Постійний туман. Важко орієнтуватись в тумані. Дуже слизкий схил на спуску

17.07.09	11	Ночівля біля початку лісу в ущелині Тютюсу - Баксанська ущелина біля м. Тирнау.	2	19	Рух по стежці та ґрунтовій дорозі. Перехід через міст.	Сонячно	
----------	----	---	---	----	--	---------	--

Технічний опис маршруту

Перевал Дополнительний: рух щільною групою з чотирьох осіб, щоб не скинути каміння один на одного.

Перевал Коштан: рух вверх щільною групою, щоб не скинути каміння один на одного. Рух вниз по сніжнику в кішках.

Перевал Булунгу: рух вверх та вниз щільною групою, щоб не скинути каміння один на одного.

Перевал Кілар: рух вверх до перевалу двома зв'язками у кішках. Спуск з перевалу Кілар (в напрямку ущелини Тютюсу) по перильній мотузці, в кішках (початок спуску лівіше від туру). Далі довгий спуск зв'язками по закритому льодовику.

Розрахунок категорії складності маршруту:

Складність маршруту відповідає другій категорії тому, що нормативи туристських походів для другої категорії вимагають пройти не менше 120 км. В нашому поході пройдено 125 км. Також необхідно не менше одного перевалу категорії складності 1А та двох перевалів категорії складності 1Б. Наша група подолала два перевали категорії 1Б (Коштан та Кілар) та два перевали категорії 1А (Дополнительний та Булунгу).

Підсумки, висновки і рекомендації по проходженню маршруту

В підсумках треба відмітити, що цілі походу були досягнуті. З початку проведені льодові та скельні навчання. Зроблені тренувальні сходження 1Б та 2А складності на вершини Брно та Гідан. Група новачків отримала необхідний досвід під час знаходження в альптаборі Безенгі. Далі було значно легше долати маршрут походу другої категорії складності. Маршрут проходив вздовж Головного Кавказького хребта та з'єднав чотири дуже цікавих гірських райони. Під'їзд та від'їзд були вдалими та досить швидкими. До рекомендацій відносимо те, що бажано проходити маршрут у серпні коли погода більш стабільна и менше дощів.

Додатки :

Командне спорядження (5 кг на кожного)

Намет 1 шт (4 кг)

Газові пальники 2 шт (200 гр)

Газові балони 6 шт (200 гр)

Мотузки 2 шт (45 метрів)
Котли 2 шт (300 гр)
Гітара 1 шт (1.5 кг)

Особисті речі (9 кг на кожного)

Рюкзак 4 шт
Килимок 4 шт
Спальник 4 шт
Каска 4 шт
Зблокована система 4 шт
Льодоруб 4 шт
Кішки 4 пари
Карабіни 4 по 5 разом 20 шт
Гальмівний пристрій 4 шт
Вібрами 4 пари
Штормовий костюм 4 шт
Тепла куртка 4 шт
Рукавиці 4 пари

Аптечка 1.5 кг
Ремнабор 1.5 кг.

Продукти в середньому 9 кг на людину (10 кг на чоловіка 6 на жінку)
Загальна вага продуктів 40 кг

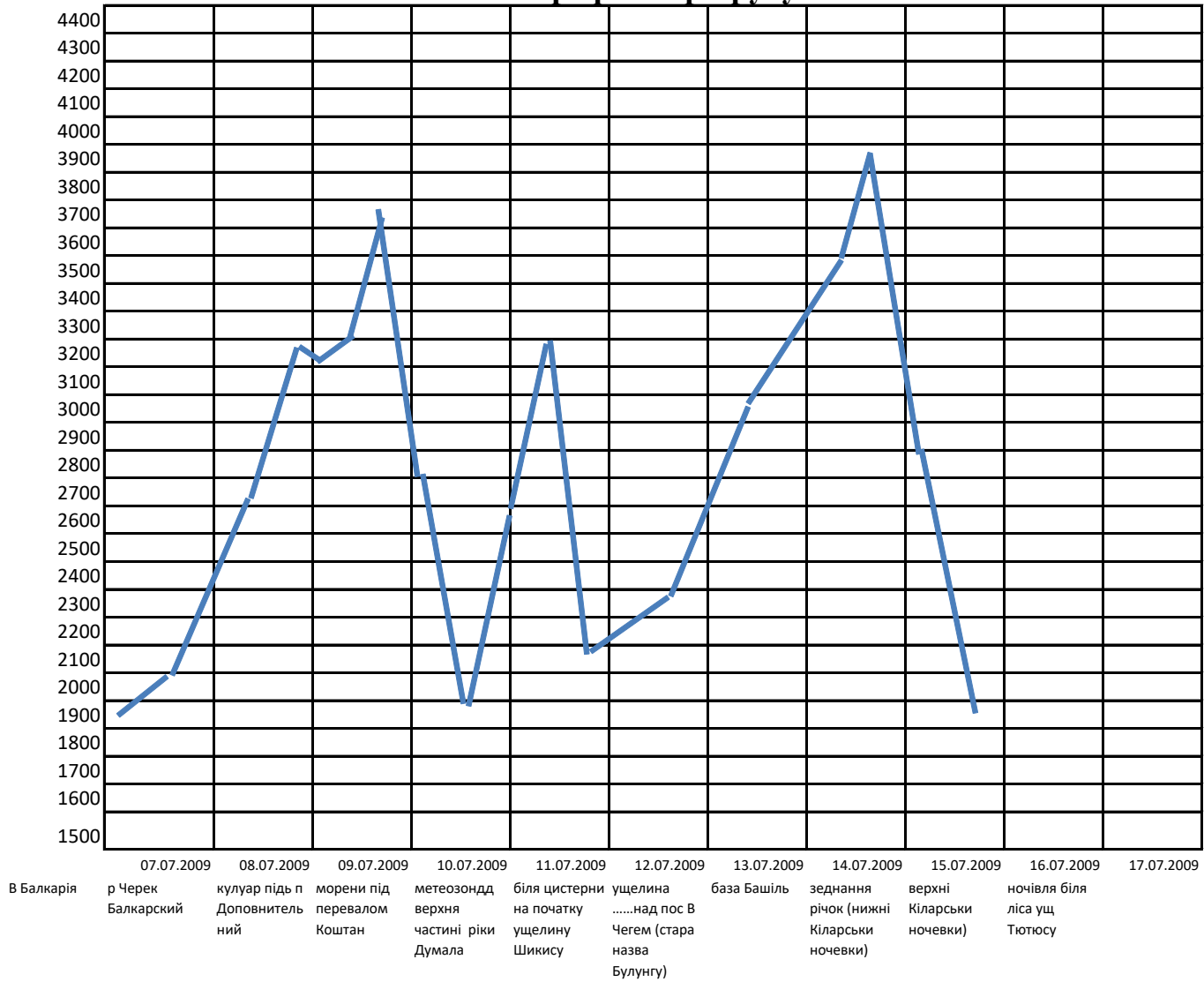
Список літератури та використані туристські звіти

1. Звіт О. Михацького (м. Київ) .
2. Звіт Петроградский Клубу Туристів про гірський спортивний похід 5 к.с. по Центральному Кавказу, липень 2005 р.

Кошторис витрат на похід:

Транспорт 1200 грн
Дозволи 50 грн
Продукти 450 грн
Разом 1700 грн на людину

Висотний графік маршруту

Примітки:

- до звіту додається докладна карта маршруту з позначеннями запасних варіантів та аварійних виходів, з позначеннями дат і місць ночівель;
- у додатку 1 наведено приклад оформлення титульної сторінки звіту;
- у додатку 4 наведено приклад подання висотного профілю маршруту, який розміщується в звіті після технічного опису маршруту.

ФОТОЗВІТ

Фото 1. Льодові навчання в альптаборі Безенгі.

Фото2. На вершині Брно (1Б)

Фото 3. Біля в. МісесТау

Фото 4. Підйом на вершину Гідан (1Б)

Фото 5. Підйом на вершину Гідан (2А)

Фото 6. Переїзд з альптабора Безенгі в сел. Верхня Балкарія

Фото 6. Разом з директором альптабора Безенгі Алі Хусейновичем

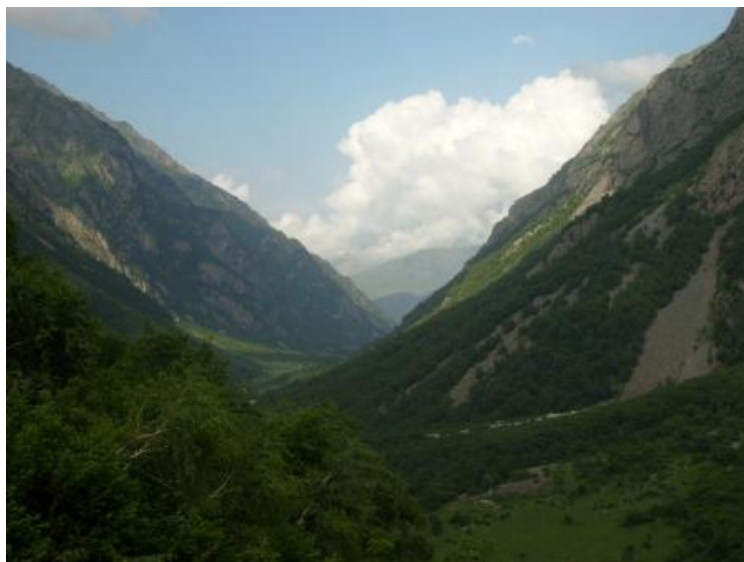

Фото 7. Вид на ущелину річки Черек-Балкарський. Місце підйому на перевал
Дополнительний

Фото 8. Підйом по кулуару на пер. Дополнительний

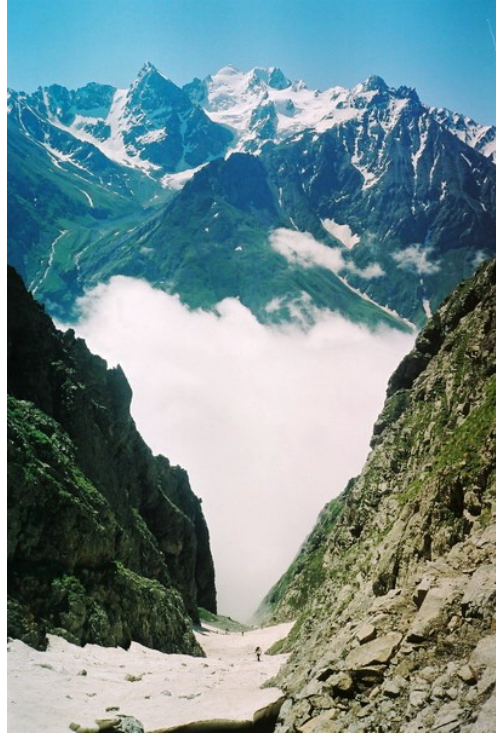

Фото 9. Підйом по кулуару на пер. Дополнительний

Фото10. Підйом по кулуару на пер. Дополнительний

Фото 11. Підходи до перевалу Дополнітельний

Фото 12. Вихід з кулуару

Фото 13. На перевалі Дополнітельний (1А)

Фото 14. Вид на перевал Коштан з перевалу Дополнітельний

Фото 15. перевал Дополнительный (1А)

Фото 16. Вид з перевалу Коштан (1Б).

Фото 17.

Фото 18.

Фото 19. Перевал Коштан (1Б)

Фото 20. Перевал Коштан (1Б)

Фото 21. Спуск з перевалу Коштан.

Фото 22. Льодовик з моренного валу

Фото 23. Проблематичний правий моренний вал

Фото 24. Переправа через витoki ріки Думала.

Фото 25. Міст через річку Черек-Безенгійський

Фото 26. Музей в ущ. Шикісу

Фото 27. Вид на перевал Булунгу.

Фото 28. Підйом на перевал Булунг.

Фото 29. Перевал Булунгу (1А)

Фото 30. Перевал Булунг (1А)

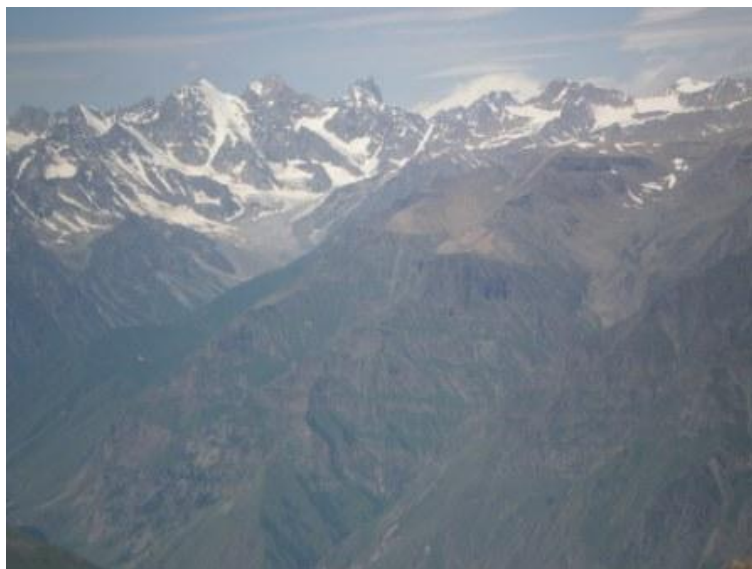

Фото 31. Вид з перевалу Булунгу в бік селища В Чегем (ст. Булунг)

Фото 32. Підйом на перевал Кілар (1Б)

Фото 33. Перевал Кілар (1Б)

Фото 34. перевал Кілар (1Б)

Фото 35. Спуск з перевалу Кілар в бік Тютюсу

Фото 36. Спуск з перевалу Кілар в бік ущелини Тютюсу